

En el centenari de Lewis Carroll

Josep Albanell

Quan em vaig assabentar que en Lewis Carroll havia improvisat, i posteriorment escrit, «L'Alicia en terra de maravelles» per a un públic específicament infantil, vaig haver de revisar a correcció tots els meus esquemes i plantejaments sobre literatura infantil. Aleshores encara no havia fet cap provatura en aquest gènere i, segurament, devia mantenir el prejudici que tota literatura adjectivada comporta indefectiblement un adjectiu suplementari: el de **menor**. Aquest criteri l'he vist defensar massa sovint per teòrics solvents de la literatura que no s'amoinen massa a revisar les seves opinions sobre aquesta mena de literatura. L'argument més freqüent és: «No perdeu pas el temps escrivint per a la canalla; a part que, anant molt bé, fareu una obra menor, els menuts ja saben aprofitar-se pel seu compte de les obres que els van a mida de la gran literatura universal...». I esmenten **Els viatges de Gulliver, Robinson Crusoe, L'illa del tresor...** Però mai esmenten el llibre d'Alicia, on ha passat precisament el contrari: l'adult ha baixat al calaixó de les joguines del seu fill per tal de rescatar per a la seva col·lecció d'obres mestres una novel·leta infantil.

No cal dir que el gran autor, el tocat pel geni, pot posar-se a fer qualsevol cosa; el seu talent potenciarà l'obra que en d'altres mans més matusseres no aniria gaire més enllà de la insubstancialitat. Però d'autors genials n'apareixen molt de tant en tant i són irrepetibles i inimitables. Que Lewis Carroll hagi fet una obra mestra d'una novel·leta per a nois i noies, no garanteix el gènere, però el justifica. De la mateixa manera que Poe, Hammett o Lemm justifiquen ells sols la literatura de terror, la policiaca o la de ciència ficció.

Des del meu punt de vista, un dels màxims atractius del llibre d'Alicia rau en la seva multiplicitat de lectures. A les mans d'un lector infantil, la novel·la és un desvassall d'aventures fantàstiques i maravelloses que el xuclen i el menen per l'apassionant aventura de la lectura gratificadora. El lector adult —que trascendirà aquest primer estadi, diguem-ne lúdic, de l'obra—, entrarà a d'altres nivells de comprensió i interpretació: l'ònic, l'irònic-satíric, l'estètic, l'ètic... I cada nivell es complementa i s'enriqueix amb els altres, encara que —i això és bàsic— un lector al qual se li puguin escapar els aspectes més intele-lectuals o més subjacents

pot gaudir plenament del llibre mitjançant una lectura primària, la de l'aventura estricta, ja que l'obra està pensada inicialment com una història per a entretenir una colla de mosses. L'evolució i la manipulació reflexiva dels seus components és un pas més enllà de la finalitat primera.

Aquesta multiplicitat de nivells, intencions i interessos la podem trobar en totes les obres sòlides, les quals ho són precisament perquè no s'exhaureixen amb una sola lectura. Però em penso que és un trumfo fonamental en la literatura infantil si es preté que deixi el reducte de la subliteratura i assoleixi la dignitat de la literatura sense condicions. La producció infantil d'en Lewis Carroll és prou explícita al respecte: no per infantil una obra ha de deixar de tenir interès per a un adult. Fins i tot gosaria invertir els conceptes: una obra infantil que avorzeixi a un adult probablement avorzeix igualment a un lector jove. Ja comença a ser l'hora que ens convencem que entre el lector adult i l'infantil no hi ha tanta distància. Ni en un sentit ni en l'altre.

El Sr. Ramon, enganya les criades...

El Sr. Ramon, enganya tot el món

Eugeni Estradé

S'apropa aquella època de l'any en la qual la tradicional festivitat ajuda a conductes diferents que porten el senyal de la diada; aparadors guarnits, joguines per arreu, llums de colors, abundor en aparença i misèries disfressades. Aquests jorns, enguany, son aquí quelcom més particulars. La gent de l'aguait davant l'oferta de canvi. Hi han hagut mesures econòmiques dràstiques que hom no sap si convenients però que incrementen la preocupació. S'especula amb l'entrada militar a l'OTAN després de l'ingrés en lo polític que per sí sol no pot satisfer a aquells països que no ens han considerat mai, ni tampoc ho fan ara. Tal vegada la decissió ja és presa i la demora en fer-la pública obeïx a una posició de força per a obtindren altres profits. Es negociarà el tractat d'amistat amb Nort-Amèrica així com la compra dels avions

FACA que han de resoldre tots els problemes del país. La circular del ministeri de Sanitat i Consum recordant l'obligatorietat de complir els horaris de treball dels seus metges i filar prim en les substitucions, dona fe, per a vergonya nostra, d'incompliments generalitzats que tolerats per tothom i no denunciats fermament per ningú, posen en evidència des de la classe política fins la mateixa premsa que ara destaca la mesura per més paradoxal.

Estats Units ens mostra amb espectacularitat dos fets novedosos: l'un la substitució del cor d'una persona per un altre d'artificial, els esforços per a salvar-li la vida i l'interès de l'equip mèdic en conèixer les conseqüències, que obrin camí a l'esperança en la lluita per la supervivència; En l'altre, aquest país ric, tecnològicament avançat i enormement poderós, exposa l'elevat grau de sofisticació aconseguït i presenta per al proper 1983 la moda de penes de mort; la "vedette" en serà la injecció mortal. El primer assaig va estar un "èxit" el condemnat solament trigà quinze segons en morir i ho feu inconscient.

Tot un progrés que disortadament ens allunya de la condició humana. Es fa impossible d'aprovar que l'home es valgui de la mort per a castigar conductes, i a més, que ho faci en nom de la justícia.

A Barcelona, dies passats, moria, a causa d'uns trets de la policia, un terrorista. La informació de la premsa i de la televisió n'extreien la part suposadament pràctica del succés i l'ambigüetat de la notícia podia fer pensar en altres solucions menys radicals.

No cal un missatge específic, els fets de cada dia són prou eloqüents, les necessitats afloren arreu i en cada moment. Ja s'acosten el sorteig i el naixement. Els Reis Mags d'Orient rebran menys cartes pidolaires i, amb deserció de molts infants, seleccionaran i reduiran les seves visites. Les dotze campanades donaran pas a aquest 1983 que ja apreta per entrar. Tot això mereixeria un llibre, però per ara ho deixo en un modest article pensant per aquests dies en els quals es barregen desitjos fugaços de bona voluntat amb hipocresia mal dissimulada i almoines de compromís.